

KOCZKÁS SÁNDOR:

ÚJ SINEKRE VÁLTOK...

ELSŐÉVES AZ EGYETEM KAPUJÁBAN. — EMLÉKEK, GONDOLATOK, CÉLOK.

HATARMESGYÉN ALLOK. Fügynél, új dolgokkal szembenézni. Az életszakaszok egymásba fonódó sorának egyik elmélkedésre készítő váltójánál állok most vigyázkodón önmagamra, másokra és az életre. Ilyenkor mindig csendes meghatódottság vesz rajtam erőt: nagy energiák messziről feltörő villanását érzem a tökéletlenség bozótjában bujkáló sorsomba. Ilyenkor lesz bennem tudatosság, hogy mennyire valóság — és nem gyerekes dolog — hinni az emberi élet elhivatottságában. Elmerül, ami eddig életet betöltő volt, egyetlen és meghatározó: a középiskola. Itt kovácsolódtak ki először bennem a tervek, itt alakult ki bennem először az Ember fogalma pozitív és negatív hatások összekapcsolódásában. Eltűnik a diákélet, hogy helyet adjon a deákéletnek. Messzi kisdiák álmok integetnek felém: Universitas. Most végre beléptem...

Az Ismeretlent várom. Új színeket, élet-gazdagságot keresek bennem. Régmúlt szavak, megjegyzések élednek fel bennem elfelejtett emberek szájából: kollokviumokról, vizsgákról, professzorokról. Most minden valósággá lesz, ami eddig elképzelés formájában élt bennem. Sok szó, sok — célszavakkal telített — megjegyzés jutott már el hozzám a kiformalódó deákegységől és most elérkezett az idő: látnom mindent a magam szemével. Várom az Ismeretlent, hogy lássam belső tartalmát, életét.

Műveltség-várakkal van kapcsolatban életünk. Középiskola és egyetem. Ha nem akarok a »mit érdekel« kényelmes álláspontjára helyezkedni, akkor állást kell foglalnom ezzel a két életet formáló, lelkek mélységeinek szálait bogozó intézménnyel szemben. A múltból ívelek a jövőbe. Számot kell vetnem a volt-élettel és vizsgálnom az eljövendőt.

LESZÁMOLÁS A MULTTAL: kincseit megmértem, hiányait felkutatatom, pókhálós sötéteit bevilágítom, elrendezem mindent, mielőtt az újjal, az ismeretlennel nézek szembe. Hatalmas megemésztendő anyag állt előttünk, rengeteg egyéni probléma kínzott bennünket és így lassan cseppenként fogyott el belőlünk az energia-kvantum, amely az önművelésre, a magunk emberré kovácsolására volt előkészítve.

Fájó szívvel néztük egy-két nemeslelkű tanárunk emberfeletti küzdelmét a tanterv-dzsungel nyomasztó súlya ellen. És ezek az órák és percek maradtak a legszebbek: amikor a nagy isteni és emberi értékekől volt szó. Nagy küzdelem volt ez. Az általános műveltség csak holt érték, ha nem áll mögötte az emberi ideál elérésére törő lélek. Robbanásként tört ki ilyenkor a lelkünkben felgyülemlett problémahalma: és előzúgott megtisztító, önefelelt lobogással a lelkünk, az emberségünk a Tanár elé, aki embernek és nem »most még éretlen«, fékezhetetlen kamaszoknak tekintett bennünket. Áldott percek, amikor nem a könnyen elfelejtendő tudományos ismereteknek holmi apró részleteiről és szóról-szóra bemagolandó lényegtelenégekről történt megemlékezés. Nem a »tanterv« meg a »módszer« volt az irányadó, hanem ami a húsunkba vágott, az életcélunk, a közösségi és egyéni lét megpocsolyásodott és szisztematikus, csörtető emberektől összenyálazott birodalmában az igaz és szent út.

Besötétlő problémák piszkították be a tudományok fényzónájában csendes szerényen meghonosodni vágyó világunk. Éreztük, hogy az élettől messze estünk; az zúg, dübörög tőlünk nagy messzire, de árnyéka sötétlen rávetődött a mi életünkre is. Sokat veszkölödtünk a külső élet problémáival. Éreztük, hogy nem lehet csak tanulni és mindentől visszahúzódnunk. Gondolkoztunk. Mélyen átértéztük a közösség fájó sebeit és próbáltunk menekülni a nyárspolgári önimádat és nemtörődömség könnyed fajsúlyú életideáljától.

ÉBREDNI KELLETT. Hídat verni az élethez, a valósághoz. Hídat verni tanárainkhoz. Hídat verni igazi önmagunkhoz. Mi még csak célokat láttunk határozatlan körvonalakkal. De vannak fiatalabb évfolyamok, amelyeknek élembereivel rengeteget vitákoztunk és akik tovább viszik, kiszélesítik a elindult gondolatot. Mélyen szántó, helyünket kutató, kicsiny közösségünk kérdéseit feltáró és a külső élet problémáit boncolgató önképzőkör gondolat-csíráját követővonalazgattuk magunkban. Erőnkét megmértük. Kevésnek találtuk. Csak a gondolat fogamzott meg bennünk;

megvalósítani erőtlenség voltunk. Az utak talán ehhez is elérkeztek. És sok beszéd, sok elmélkedés, gondolkodás szüleménye volt a másik megindulásunk is. Szörnyű önmagunkba töppedés, favágássá aljasult keresztény élet feküdt ránk. Lassan, lassan itt is világosság ébredt bennünk. Láttuk: emberségünk, magyarságunk, életünk teljessége az Élő Vizek Forrásánál van. És így megindult ezernyi botladozó lépéssel az önjavító, eddigi téves felfogásokat széttörő munka. Öröm és erő ébredt mindnyájunkban, amikor láttuk, hogy miként lesz új fogalmuk az emberségünknek az életről és miként töltődik fel a lelkük új színekkel, gazdagsággal.

Nehéz mindent megmérni, mindenről beszélni, amit a múlt köde lassanként eltakar. Talán még egy kérdés van, amelynek megtárgyalása nem lesz érdektelen. Hogyan is láttam, mit tapasztaltam én a gimnáziumban az egyéni és közösségi viszonyáról? Nyolc év kapcsolja össze az egyes osztályok tanulóit, akik a mindennapi közös munkában, küzdelemben alaposan megismerhetik egymást és alkalmuk van önmagától adódó helyzetekben és pillanatokban belátni minden társuk lelkének mélyébe, amilyen határozat-benyomást mellőzve. Ez nagy érték volt: közelről ismertünk emberi lelkeket kendőzés és szemfényvesztés nélkül. Itt nem lehetett mellébeszélés. Színészkedni. Életformánk szerkezete minden emberből kihozta rövid idő alatt valódi énjét. Másik észrevételem az emberek szellemi beállítottságára vonatkozik. Amikor most mélyen betegondolunk a fiúk életébe, sorsába, akkor legelőször ez a szó formálódik ki bennem: **ezerféle**. Nincsen talán kettőnek se egységes akarása, célja. Mindenki rohan a maga egyéni útjain, néha talán összehez az érdekek egy-két emert, de ez is rövid és csak az érdekek azonos voltáig tart. Ez a szétszórtság magakadályoz minden együttes nemzedékformáló és önreformáló munkát. Van azonban ennek a ténynek a jövő szempontjából biztató eredménye is. Már az előbb is szóltam róla. Az erőt megmérők és azt kevésnek találó fiúk kicsiny tábora ez. A nagy céltalan tömegben itt is, ott is felcukkan egy-egy ember, aki többet

akar, aki elégedetlen. Kisebbségben vannak. Erejük és hitük. Egymásra találnak, félretéve az osztályok adta rang előkelőségét. Eltűnik a lenézett alsós, vagy alsóbb osztályos fogalma közöttük. Az emberi érték lesz a fontos. Vitákban, könyvek, folyóiratok felkutatásában, tanárokkal való megbeszéléseken készülnek; edzik, fogalmazzák elhatározásukat, terveiket. Hídverő munka gondolatai indulnak el bennük és lassan ébrednek mindnyájan, hogy világosságot csiholjanak.

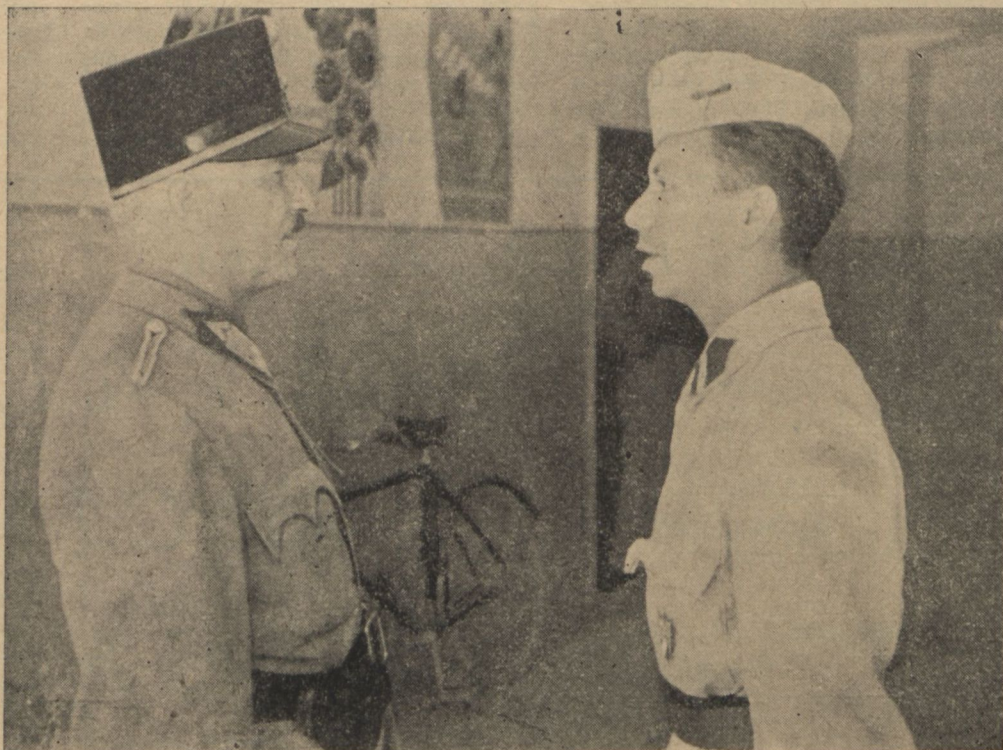
Talán sokat szoltam a múltból és beszéltem olyan dolgokról, amelyek nem tartoznak ide, nem állnak közvetlenül a Szegedi Híd alappilléreivel összefüggésben. Látványosan a »hic et nunc.« életelv nem érvényesül írásomban. De viszont, ha az elsőévesek és általában az összes deákok problémáit nézzük, akkor a gyökérig kell mennünk. A mi gyökérünk, az én gyökerem visszamatat. Életünket, eljövendő küzdelmeinket csak így tudjuk a magunk egészében átérteni. Nem szabad a múltat félretolni, sok mindennek magyarázója.

NÉZEM A JÖVŐT. Életbeállítás. Feladatok. Nagy nekiindulás, építő munka. A rengeteg nagy, égető probléma világosságánál kell észrevennem, hogy az óriás tenger vizét apró folyócskák hordják össze. Illyetelen az a beállítottság, amely állandóan az általános nemzeti kérdések dobraverésével akarja megtalálni a megújodást. Az emberépítés — a magam alakítása és segítség másoknak a lélekformáló munkához — minden nagy nemzeti megújulás első nélkülözhetetlen alapja. A nagy szavak eltűnnek az idő ölén és marad minden ugyanott, ahol eredetileg volt. Ami azonban érték, erő és megigazulás a lélekben az megmarad és mindig tovább visz előre, hogy mélyebb és nagyobb legyen az érték, az erő és a megigazulás.

A Célhoz vezető út adva van az elsőéves számára egyéni és közösségi sikon. Egyénileg dinamikus célszemlélettel felkészülni a hivatásra és a tartalmas életre. Szakmai magyar, emberi műveltséget szerezni. Atélni a krisztusi Evangélium szörnyű nagy élményét. És mindehhez a munkához keresni egy olyan felkészült embert, akivel problémákat lehet megvitatni és aki az egész emberré való formálódásra irányt mutat. Kell ezt tenni, hogy hídat verjek önmagamhoz, hogy lerázzam a kisszerűséget, a meghunyászkodó statikus életet. Kell ezt tenni, hogy egy hatalmas Summa, egy nagy Összesség, egy Egész legyen az életem, mint Krisztusé, aki engem erre az életre elhívott, megváltott.

A közösségi életet pedig új szempontok szerint kell értelmeznünk. Minél kevesebb legyen a pózolás, az ünnepesség és látszat-mutatás. És annál több az élet mélységeinek megfigyelése. A gondolkodás. A mondanivalónknak nem a sikerre, hanem a realitásokra való alapozása. Az emberek egyéni meggyurása. A tömegben lévő ember mindent általánosságban vesz. Egy emberrel szemben állva, az ő életébe ágyazzuk bele szavainkat. Közvetlenül az ő körülményeire méretezzük a feladatokat. Nagy emberalakító munka kell: előítéletek szétrombolása, az elkorcsosított eszmények igazi tartalmának megmutatása, felelősségvállás, az értékek új átvizsgálása és felbeszélés az eddigi alvásból. Csak ezek után lehet közösségi tettekké alakítani az emberek akarását. Különben ugráló pille-kergetés az egész.

ENNYIT AKARTAM most mondani, amikor beálltam az egyetemi életbe. Csendes üdvözetem minden idősebb deáktársamnak és a velem induló elsőéveseknek.

A SZEI ELNÖKE, MINT RAJPARANCSNOK JELENT VITÉZ SZINAI SZINAY ALTÁBORNAGY URNAK.